

2. 8. 2005

ID: 35083

Trestný čin pomluvy

Zavinění jako obligatorní znak trestného činu musí v případě trestného činu pomluvy zahrnovat skutečnost, že údaje sdělované obviněným jsou nepravdivé a současně způsobilé značnou měrou ohrozit vážnost osoby dotčené pomluvou. V případě trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák. postačuje existence nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. Vždy je však třeba rozlišovat mezi konstatováním objektivních skutečností a konstatováním - vyjádřením vnitřního vztahu obviněného k povaze šířených údajů, neboť zavinění je vnitřní psychický vztah pachatele k podstatným složkám trestného činu a je vedle složky vědění vybudováno i na složce vůle, která zahrnuje především chtění nebo srozumění.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 1212/2003, ze dne 25.11.2003)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání obviněného Prof. Ing. F. K., CSc., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze 7. 7. 2003, sp. zn. 8 To 114/2003, ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 1 T 163/2002, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 7. 2003, sp. zn. 8 To 114/2003, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 1 T 163/2002, zrušují. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Městskému soudu v Brně přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 1 T 163/2002, byl obviněný Prof. Ing. F. K., CSc. uznán vinným trestným činem pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák., a podle § 53 odst. 2 písm. b), § 54 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen peněžitý trest ve výměře 10.000,- Kč a pro případ, že by uvedený peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, byl obviněnému podle § 54 odst. 3 tr. zák. stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho měsíce.

Podle zjištění Městského soudu v Brně se obviněný dopustil trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák. tím, že "s úmyslem poškodit a ohrozit vážnost ředitele D. ch. B., Ing. O. H. poškodit jej v zaměstnání, rozeslal minimálně tři dopisy obsahující nepravdivé údaje o vlastnostech, smýšlení a jednání Ing. H., celkem více jak dvě stě osobám, když tyto dopisy byly způsobilé značnou měrou ohrozit vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, přičemž

- v dopisu ze dne 1. 5. 2000, adresovanému náměstkovi primátora města B., Ing. M. Š., uvedl o Ing. H., že neúnosně zneužívá zdravotnickou prodejnu U k. sv. J. v B., kterou provozuje D. ch. B., že osobně vyhnal paní K. na ulici, když s ní účelově rozbíjel pracovní poměr,

- v dopisu ze dne 14. 7. 2000, adresovanému duchovním správcům a ředitelům oblastních ch. D. b., který byl dán na vědomí také kardinálu V., Msgr. G. a dalším, uvedl o Ing. H., že se nevybíravým způsobem zbavil jeho ženy ... propuštěním z pracovního poměru v prodejně ..., a to tak, že měl použít formu vyhrožování, psychického ponižování a šikanování, že paní K. dal výpověď z vymyšleného porušení pracovní kázně, když důvodem bylo zbavit se paní K. jako nepohodlné svědkyně, že se měl pokusit vnutit dr. M. ... výběrové komisi na místo ekonomky pro ústav v R., že několikanásobně překročil své pravomoci při řízení zdravotnické prodejny U k. sv. J. v souvislosti s financemi této prodejny,

- v dopisu ze dne 4. 8. 2000, adresovanému Msgr. G., který byl dán na vědomí mnoha dalším duchovním, uvedl o Ing. H., že vyštval jeho manželku, paní K. ...ze zdravotnické prodejny, že byl velmi daleko za hranicemi průměrné slušné lidské komunikace, kdy paní K. měl říci, že už jí to v těch letech mozek nebere, takže jí musí ve funkci vyměnit, že měl lhát, když paní K. nařkl, že zavinila vážné zdravotní onemocnění pracovníci zdravotnické prodejny, že má skandální a neúnosný způsob jednání, když vyhrožováním a zastašování měl do jisté míry připomínat praktiky

vyšetřovatelů StB, že odsouhlasil finanční machinace..., že měl pošlapat lidskou důstojnost paní K. při jejím vyhození z prodejny, což přirovnal ke způsobům totalitních nomenklaturních kádrů, že společně s pracovníci zdravotní prodejny vykonstruoval lživé obvinění paní K., že se na úkor Ch. osobně obohacovala prodejem svého soukromého zboží".

Proti rozsudku Městského soudu v Brně podal obviněný odvolání, které bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto jako nedůvodné usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 7. 7. 2003, sp. zn. 8 To 114/2003.

Obviněný Prof. Ing. F. K., CSc. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 7. 2003, sp. zn. 8 To 114/2003. Dovolání podal proti výroku o vině a v důsledku toho také i do výroku o trestu. Uplatnil dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Ve vztahu k uvedenému dovolacímu důvodu namítl, že odvolací soud stejně jako soud prvního stupně se nevypořádal se skutečností, že podle skutkové podstaty § 206 odst. 1 tr. zák. postačuje k trestnímu postihu sice pouhé srozumění pachatele s tím, že údaj, který o jiném sděluje, je nepravdivý a současně postačí, aby takový údaj postavení občana ve společnosti ohrozil, ale podle názoru obviněného nebyl srozuměn s tím, že sděluje nepravdivé údaje, neboť informace uvedené v rozeslaných písemnostech čerpal od své manželky, které jako osobě blízké, pracující u poškozeného a obeznámené s poměry v prodejně, neměl důvod nedůvěřovat. Podle názoru obviněného při hodnocení subjektivní stránky nebylo přihlédnuto k tomu, že s chodem zdravotnické prodejny byl seznámen právě prostřednictvím své manželky, která si také písemnosti před jejich odesláním přečetla a s jejich obsahem souhlasila. Vzhledem k uvedeným skutečnostem je obviněný názoru, že nebyl dán ani nepřímý úmysl trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, případně aby sám obviněného obžaloby zprostil.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství v Brně využil svého práva a k dovolání obviněného se vyjádřil. Je toho názoru, že skutková věta výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně sice výslovně cituje úmyslné zavinění obviněného, nicméně tak činí toliko ve vztahu k úmyslu poškodit a ohrozit vážnost poškozeného, nikoli však ve vztahu k nepravdivosti sdělovaných údajů. Podle státního zástupce závěr o úmyslném zavinění nevyplývá přesvědčivě ani z odůvodnění napadené rozsudku. V závěrečném petitu proto navrhl, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Brně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda dovolání obsahuje všechny obsahové a formální náležitosti, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom Nejvyšší soud dospěl k následujícím závěrům.

Podle § 265a odst. 1 tr. ř. lze dovoláním napadnout pouze pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští. V daném případě je napadeným rozhodnutím usnesení soudu druhého stupně, kterým bylo zamítnuto odvolání podané obviněným /§ 265a odst. 2 písm. h) tr. ř./ . Dovolání bylo podáno osobou oprávněnou /§ 265d odst. 1 písm. b) tr. ř./, prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 tr. ř.), dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 265e tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i řízení předcházející a shledal, že dovolání je důvodné.

Trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu. Trestným činem v obecném smyslu je podle § 3 odst. 1 tr. zák. pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně.

K obligatorním znakům skutkové podstaty trestného činu patří objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka.

Obviněný v podaném dovolání poukazuje na to, že v případě jednání, kterým byl uznán vinným, není dána subjektivní stránka trestného činu pomluvy, tedy zavinění, vztahující se ke všem znakům skutkové podstaty tohoto trestného činu. Z ustanovení § 206 odst. 1 tr. zák. plyne, že zavinění obviněného musí zahrnovat i skutečnost, že sdělený údaj je nepravdivý a současně způsobilý značnou měrou ohrozit vážnost osoby dotčené pomluvou. Přitom je nezbytné uvést, že ke spáchání trestného činu podle uvedené právní kvalifikace postačuje i existence úmyslu eventuálního podle § 4 písm. b) tr. zák. (pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn).

Ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu je možno souhlasit s názorem vysloveným státním zástupcem Nejvyššího státního zastupitelství, který ve svém vyjádření k dovolání obviněného uvedl, že formulace skutkové věty výroku o vině soudu prvního stupně sice výslovně cituje úmyslné zavinění obviněného, avšak toto činí pouze ve vztahu k úmyslu poškodit vážnost poškozeného, nikoli však již ve vztahu k nepravdivosti sdělovaných údajů. Podle názoru státního zástupce není formulace skutkové věty v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu a netvoří podklad pro uznání viny uvedeným trestným činem.

Ze shora citované skutkové věty ani odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně nevyplývá konkrétní zjištění o vědomosti a srozumění obviněného jak s nepravdivostí údajů uvedených v předmětných dopisech, tak se způsobilostí těchto údajů ohrozit v potřebné míře vážnost Ing. H. V odůvodnění svého rozsudku soud prvního stupně popisuje obdobně jako ve skutkové větě předmětné tři dopisy a konstatuje, že obviněný se k jednání, které je mu kladeno za vinu, v podstatě doznal a že si za tím, co je v dopisech napsáno stojí. Dále konstatoval části výpovědi poškozeného Ing. H. a jednotlivých, ve věci slyšených svědků, a konstatuje, že dospěl k závěru, že tvrzení uvedená obviněným v dopisech jsou nepravdivá. Závěrem soud uvádí, že podle jeho názoru obviněný naplnil i po subjektivní stránce skutkovou podstatu trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák., a viny se nemůže zbavit tím, že poukazuje na to, že informace, které v dopisech psal, mu sdělila jeho manželka, které věřil. Dále má soud za to, že bylo povinností obviněného zjistit si, zda skutečnosti, které uváděl v dopisech jsou pravdivé a zakládají se na pravdě. Poukazuje i na to, že obviněný byl s chodem zdravotnické prodejny seznámen, neboť jeho manželka tam dlouhé roky pracovala, ředitele Ing. H. osobně znal a podle názoru soudu prvního stupně musel mít obviněný dostatek informací o tom, jaký je Ing. H. člověk a zda se mohl dopustit jednání, která jsou popsána v jednotlivých dopisech a že si obviněný musel být vědom toho, že pokud nemá ověřená tvrzení, které použil ve svých dopisech, může se dopustit trestného činu pomluvy.

Podstatným v uvedené věci je to, že závěr o úmyslném zavinění obviněného k nepravdivosti šířených údajů soud prvního stupně neopírá o skutková zjištění, která měla být vyjádřena především ve skutkové větě. Nad rámec shora uvedených závěrů soudu prvního stupně je však možno konstatovat, že samotné odůvodnění ve vztahu k subjektivní stránce nepůsobí přesvědčivě.

Ve vztahu k subjektivní stránce je soudem dovozováno, že si obviněný musel být vědom toho, že pokud nemá ověřená tvrzení, která v dopisech použil, může se dopustit trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák. a poukazuje se na to, že obviněný měl dostatek informací o tom, jaký je Ing. H. člověk a zda by se mohl dopustit jednání popsanych v dopisech. V uvedeném směru mělo být důsledně rozlišeno mezi konstatováním objektivních skutečností a konstatováním - vyjádřením vnitřního vztahu obviněného k povaze šířených údajů, neboť zavinění je vnitřní psychologický vztah pachatele k podstatným složkám trestného činu a je vedle složky vědění vybudováno i na složce vůle, která zahrnuje především chtění nebo srozumění. Jak soud prvního stupně uvádí v odůvodnění rozhodnutí, ve vztahu k uvedenému nelze na straně jedné přehlédnout, že se od počátku k trestné činnosti v podstatě doznal, avšak na druhou stranu tvrdí, že veškeré informace, které v písemnostech použil, čerpal od manželky, která je rovněž potvrdila a potvrdila také jejich správnost v předmětných písemnostech, které si před jejich odesláním přečetla. Ve vztahu k uvedenému by bylo možno pak konstatovat, že obviněný mohl mít informace ověřené, byť od své manželky, která dlouhá léta v prodejně pracovala. Ohledně psychologického vztahu obviněného k povaze jím šířených údajů nelze se nezmínit o celkové situaci na prodejně, která tam existovala v září roku 1999, o situaci, která provázela okamžitou výpověď danou manželce obviněného Ing. H., okolnostech, za kterých nastoupila na místo manželky obviněného svědkyně M., co mohlo být prvopočátkem pro okamžité rozvázání pracovního poměru s manželkou obviněného - upozornění na nutnost evidence prodeje zboží od firmy S., neboť z výpovědi jedné ze svědkyň nepřímo vyplývá, že teprve po upozornění paní K. se zavedl sešit, do kterého se prodej zboží začal evidovat, okolnostem provázejícím ukončení pracovního poměru paní K. v říjnu roku 1999 apod.

Úmysl obviněného je ve výroku o vině zaměřen k následku, který měl obviněný způsobit, tj. poškodit a ohrozit vážnost ředitele D. ch. B., Ing. O. H. Zavinění jako obligatorní znak trestného činu musí v případě trestného činu pomluvy zahrnovat skutečnost, že údaje sdělované obviněným jsou nepravdivé a současně způsobilé značnou měrou ohrozit vážnost osoby dotčené pomluvou. V případě trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. zák. postačuje existence nepřímého úmyslu podle § 4 písm. b) tr. zák. V části svého odůvodnění se soud prvního stupně zmiňuje stejně jako soud druhého stupně o tom, že obviněný byl obeznámen s prostředím i osobou poškozeného. Ve vztahu nikoli k následku, ale k vnitřnímu vztahu obviněného k povaze jím šířených údajů, nelze přehlédnout, že prostředí znal obviněný díky své manželce, která ho o chodu příp. vztazích informovala, tyto údaje mu tedy jako pravdivé manželka potvrdila před odesláním písemnosti. Setkání s osobou Ing. H. nepřesvědčilo obviněného (jak uvádí obviněný) o tom, že by byl natolik důvěryhodnou osobou, aby si myslel, že tvrzení jeho manželky (obviněného) o osobě poškozeného jsou nepravdivé, když ani v minulosti neměl příčinu pochybovat o tvrzeních manželky. Také k těmto skutečnostem je třeba přihlížet při zvažování, zda a jakou měrou se mohly podílet na utváření psychologického vztahu obviněného nejen

k otázce srozumění s tím, že jím uváděné údaje jsou nepravdivé (oproti zjištění nepravdivých údajů jako objektivní stánky trestného činu - vyplývajících ze skutkových zjištění), ale také k otázce srozumění, zda jsou současně také způsobilé značnou měrou ohrozit vážnost poškozeného.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti, ale i další mající vztah k vnitřnímu psychickému vztahu obviněného k povaze jím šířených údajů, se nebylo možno ztotožnit se závěrem městského soudu, který konstatuje naplnění subjektivní stránky trestného činu pomluvy podle § 206 odst. 1 tr. ř. s tím, že věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a pro případ, že takové porušení či ohrožení způsobí, byl s tím srozuměn.

Z důvodů shora uvedených shledal Nejvyšší soud dovolání obviněného Prof. Ing. F. K., CSc. důvodným, a proto z podnětu tohoto mimořádného opravného prostředku zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 7. 2003, sp. zn. 8 To 114/2003, a jako součást předcházejícího řízení i rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 6. 2. 2003, sp. zn. 1 T 163/2002. Zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou uvedených rozhodnutí pozbyla podkladu. Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)